

А. В. Мерзлюк,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Навчально-науковий інститут неперервної освіти,
Національний авіаційний університет, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0124-6392>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.3.197

МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-ГРОМАДСЬКИХ ПАРТНЕРСТВ У СФЕРІ ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ: ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

L. Merzlyuk,
Postgraduate student of the Department of Public Management and Administration,
Educational and Scientific Institute of Continuing Education, Kyiv National Aviation University

MECHANISMS FOR STIMULATING PUBLIC-PUBLIC PARTNERSHIPS IN THE FIELD OF INFRASTRUCTURE RESTORATION: EXPERIENCE AND PROSPECTS IN UKRAINE

Автором проаналізовано ефективність механізмів ПГП у відновленні інфраструктури в Україні. Обґрунтовано, що Україна стикається з рядом викликів у сфері відновлення інфраструктури, і дана стаття систематизує ключові аспекти, які допомагають ефективно вирішувати ці завдання через ПГП. Підкреслено значення створення сприятливого законодавства для прозорих та стабільних умов взаємодії між секторами. Розглянуті ролі фінансової підтримки та гарантування ризиків у залученні приватного сектору. Освітні та інформаційні ініціативи покликані забезпечити участь громад та ефективне впровадження інновацій у проекти. Підкреслено, що міжнародна співпраця, яка, обмінюючись досвідом та ресурсами, створює підґрунтя для стійкого розвитку і вирішення глобальних викликів у сфері інфраструктурного відновлення. Крім цього, стаття є цінним ресурсом для практиків, дослідників та рішенням-мейкерів, спрямованим на поліпшення управління та реалізацію ПГП у відновленні інфраструктури в Україні. Підкреслено актуальність проблем в сфері відновлення інфраструктури в Україні та визначає їхні складнощі, що включають економічні, соціальні та технічні виклики. Автором наголошено на тому, що ПГП може стати ефективним інструментом для подолання цих труднощів, забезпечуючи спільні зусилля держави, приватного сектору та громадськості. Важливим елементом у статті є висвітлення ролі фінансової підтримки у контексті партнерства. Зазначається, що ефективне привертання інвестицій з приватного сектору вимагає розробки механізмів гарантування ризиків та створення сприятливого інвестиційного клімату. Крім того, спеціальний акцент статті приділяється освітнім та інформаційним ініціативам як важливому інструменту для залучення громад та забезпечення їхньої активної участі в процесі відновлення інфраструктури. Через зрозумілу інформацію та освітні програми громади можуть краще розуміти користь і необхідність партнерства між різними секторами. Підкреслено, що розбудова прозорих та стабільних взаємодій між відносинами між секторами, активна участь громад, ефективна фінансова стратегія та міжнародна співпраця є важливими складовими для успішного відновлення інфраструктури в Україні через ПГП.

The author analyzed the effectiveness of PPP mechanisms in restoring infrastructure in Ukraine. It is well-founded that Ukraine faces a number of challenges in the field of infrastructure restoration, and this article systematizes the key aspects that help to effectively solve these challenges through PPP. The importance of creating favorable legislation for transparent and stable conditions of interaction between sectors is emphasized. The roles of financial support and risk guarantees in the involvement of the private sector are considered. Educational and informational initiatives are designed to ensure community participation and effective implementation of innovations in projects. It is emphasized that international cooperation, which, by exchanging experience and resources, creates the basis for sustainable development and solving global challenges in the field of infrastructural restoration. In addition, the article is a valuable resource for practitioners, researchers and decision-makers aimed at improving the management and implementation of PPPs in infrastructure rehabilitation in Ukraine. The relevance of problems in the field of infrastructure restoration in Ukraine is emphasized and their complexities, including economic, social and technical challenges, are determined. The

author emphasizes that PPP can become an effective tool for overcoming these difficulties, ensuring the joint efforts of the state, the private sector and the public. An important element in the article is highlighting the role of financial support in the context of partnership. It is noted that the effective attraction of investments from the private sector requires the development of risk guarantee mechanisms and the creation of a favorable investment climate. In addition, the article places a special emphasis on educational and informational initiatives as an important tool for engaging communities and ensuring their active participation in the infrastructure restoration process. Through clear information and educational programs, communities can better understand the benefits and necessity of partnerships between different sectors. It is emphasized that the development of transparent and stable interaction relations between sectors, active participation of communities, effective financial strategy and international cooperation are important components for the successful restoration of infrastructure in Ukraine through PPP.

Ключові слова: Публічно-громадські партнерства, відновлення інфраструктури, законодавство та регулюючі механізми, фінансова підтримка, міжнародна співпраця.

Key words: Public-public partnerships, infrastructure restoration, legislation and regulatory mechanisms, financial support, international cooperation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В Україні, незважаючи на потужний потенціал публічно-громадських партнерств у сфері відновлення інфраструктури, існують значні виклики, пов'язані з нестабільністю законодавства, недостатньою фінансовою підтримкою, труднощами в гарантуванні ризиків та обмеженням використання інноваційних підходів. Невпевненість учасників та неефективні механізми взаємодії можуть обмежувати потенціал публічно-громадських партнерств, заважаючи швидкому та якісному відновленню інфраструктури та підвищенню рівня життя громадян. Шляхи вирішення цих проблем визначаються вдосконаленням законодавства, створенням ефективних фінансових інструментів, підтримкою інновацій та розширенням механізмів міжнародної співпраці.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремі аспекти проблеми ролі механізмів стимулювання публічно-громадських партнерств у сфері відновлення інфраструктури: досвіду та перспектив в Україні досліджували такі науковці, як: О. Бородієнко, А. Зленко, В. Габардіна, Н. Дєєва, В. Хмурова, О. Захаріна, Л. Симоненко, М. Сайкевич, В. Круглов, К. Маслов, О. Нестор та інші.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті спрямована на розгляд та аналіз механізмів стимулювання та підтримки публічно-громадських партнерств у сфері відновлення інфраструктури в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В Україні питання відновлення інфраструктури визначено як одне з пріоритетних завдань для досягнення сталого розвитку. З урахуванням складнощів та обмежень бюджетних ресурсів, важливість публічно-громадських партнерств (далі — ПГП) в цьому стає вельми актуальною. З метою стимулювання та підтримки ПГП в сфері відновлення інфраструктури в Україні, необхід-

но впроваджувати ефективні механізми, які сприяють партнерству між державним сектором, приватним бізнесом та громадськістю.

На думку вченого В. Габардіна, що створення сприятливого законодавства для ПГП в сфері відновлення інфраструктури є ключовим елементом, спрямованим на забезпечення прозорості, стабільності та ефективності у взаємодії між державним сектором та приватним бізнесом. Варто розглянути можливі напрямки законодавчого вдосконалення:

- визначення чітких критеріїв та процедур: у законодавстві слід чітко визначити критерії та процедури для обрання та реалізації проєктів ПГП в інфраструктурі. Це може включати визначення видів проєктів, які можуть бути реалізовані через ПГП, а також критерії відбору партнерів;

- створення стимулів для приватного сектору: може передбачати систему стимулів для приватних компаній, які беруть участь у ПГП. Це може включати податкові пільги, спрощення в митниці чи інші фінансові стимули для залучення приватних інвестицій;

- механізми гарантування прав та обов'язків сторін: може визначати права та обов'язки всіх сторін у ПГП, щоб уникнути непорозумінь та конфліктів. Це може включати визначення відповідальності за фінансові зобов'язання, участь у прийнятті рішень та інші важливі аспекти співпраці;

- забезпечення прозорості та відкритості: у законодавство слід включити вимоги до прозорості та відкритості у всіх етапах ПГП, зокрема у відборі партнерів, укладанні угод та реалізації проєктів. Це може включати вимоги до публікації інформації, доступності звітів та залучення громадськості до моніторингу;

- механізми вирішення конфліктів та спірних питань: може передбачати ефективні механізми вирішення конфліктів між партнерами у ПГП, включаючи вирішення спорів через арбітраж, медіацію або інші альтернативні методи [2, с. 46—49].

Отже, при написанні такого законодавства важливо враховувати специфічність української ситуації, консультуватися з експертами та представниками всіх за-

іквалених сторін для досягнення максимальної ефективності та прийнятності для всіх учасників.

Необхідно розглянути думку вченого В. Круглова, що в розвитку та модернізації інфраструктури України, фінансова підтримка грає ключову роль у стимулюванні ПГП.

Таким чином, у відновлення інфраструктури в Україні, визначені в таблиці механізми фінансової підтримки для публічно-громадських партнерств є ключовим елементом стратегії розвитку. Створення спеціальних фондів, податкових пільг, механізмів гарантування та співпраця з міжнародними фінансовими інституціями надають необхідний інструментарій для ефективного залучення приватного сектору та забезпечення сталого та інноваційного розвитку інфраструктури. Ці заходи спрямовані на підтримку партнерств, які не лише створюють важливі соціально-економічні переваги, але й сприяють створенню стійкої та сучасної інфраструктури для майбутніх поколінь.

Доречно зазначено, що впровадження механізмів гарантування є ключовим етапом в розбудові стійких та успішних ПГП у сфері інфраструктури. Ці механізми спрямовані на зниження фінансових та проєктних ризиків, що можуть виникнути під час реалізації великих проєктів. Розробка чітких та ефективних систем гарантій, які передбачають компенсацію витрат або вирішення фінансових проблем у випадку несприятливих обставин. Це може включати гарантії від держави, фінансових установ чи спеціалізованих агентств.

Слід додати, що впровадження механізмів, спрямованих на зменшення фінансових ризиків для приватних інвесторів, таких як страхування проєктів, фінансові інструменти або фонди стабілізації, що допомагають вирівнювати можливі фінансові втрати. Залучення міжнародних фінансових інституцій для надання гарантій та фінансової підтримки. Це може стати стимулом для приватних інвесторів, оскільки присутність міжнародних гарантій може зменшити спроби інвесторів уникнути ризику [4].

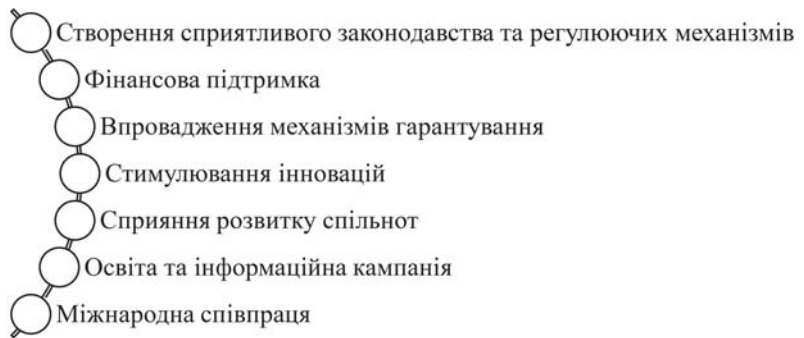

Рис. 1. Механізми стимулювання ПГП в сфері відновлення інфраструктури в Україні, складено та узагальнено автором

Джерело: [8].

Крім цього, встановлення спеціальних податкових умов та інших інcentивів для компаній, що беруть участь у ПГП, які можуть включати в себе податкові кредити, зменшення податкового тягаря, або інші фінансові стимули. Розробка системи моніторингу та звітності, що дозволяє відстежувати ефективність гарантій та їхній вплив на ризики проєктів. Це допомагає вдосконалювати механізми та надавати сторонам чітку інформацію.

Отже, впровадження цих механізмів гарантування створює сприятливий клімат для участі приватного сектору в інфраструктурних проєктах, забезпечуючи стабільність та ефективність реалізації ключових ініціатив.

Отже, К. Маслов стверджує, що стимулювання інновацій в ПГП у сфері відновлення інфраструктури в Україні є важливою складовою для забезпечення сталого та ефективного розвитку. Більш детально цей процес можна розглядати наступним чином.

Отже, впровадження інновацій у сфері ПГП в Україні визначається рядом заходів, спрямованих на стимулювання передових технологій та кращих практик у відновленні інфраструктури. Це включає фінансову підтримку інноваційних проєктів, співпрацю з науковими установами, проведення конкурсів та змагань, створення інноваційних лабораторій та підтримку сатрапів. Такий комплексний підхід допомагає впроваджувати передові

Таблиця 1. Механізми фінансової підтримки публічно-громадських партнерств у відновленні інфраструктури в Україні

Категорія	Заходи та ініціативи
Створення спеціальних фондів та грантів	визначення фондів для фінансування ключових проєктів. Призначення грантів для підтримки ініціатив ПГП
Податкові пільги для партнерів	встановлення системи податкових пільг для компаній, що беруть участь у ПГП. Спрощення матричних процедур для стимулювання участі
Стимулювання фінансових інструментів	підтримка створення та використання фінансових інструментів, таких як облігації чи інвестиційні фонди, для привертання додаткових коштів
Партнерства з міжнародними фінансовими інституціями	розробка механізмів для співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та банками для отримання гарантій та фінансування
Механізми визначення пріоритетів	установлення критеріїв визначення пріоритетних сфер та проєктів для фінансування. Забезпечення ефективного розподілу ресурсів
Моніторинг та звітність	визначення системи моніторингу та звітності щодо використання фінансових ресурсів. Забезпечення прозорості та відповідальності

Джерело: складено та узагальнено на основі аналізу джерела [5, с. 252].

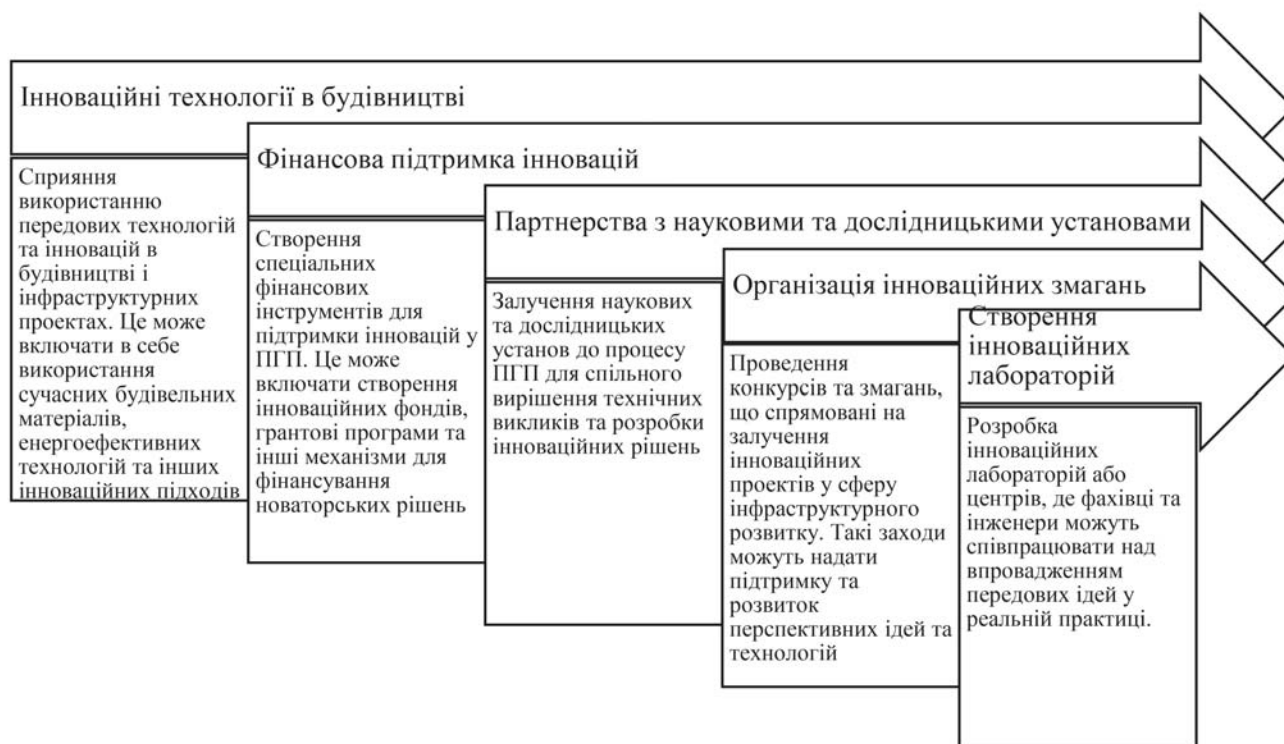

Рис. 2. Механізми стимулювання інновацій у публічно-громадських партнерствах в Україні, складено та узагальнено автором

Джерело: [6].

технології, забезпечуючи сталість та конкурентоспроможність інфраструктурних проектів в Україні.

Варто зазначити, що сприяння розвитку спільнот через ПГП означає активне залучення місцевих жителів та організацій до процесів вирішення соціальних та інфраструктурних питань. Це включає участь громади в прийнятті рішень, встановлення механізмів для обговорення проблем, партнерство з громадськими організаціями та створення соціальних програм для поліпшення якості життя. Такий підхід спрямований на взаємодію між всіма сторонами для досягнення спільних цілей, підвищення ефективності проектів та створення благоприємного середовища для розвитку спільнот.

Доречно наголосити, що освіта та інформаційна кампанія в рамках ПГП визначаються рядом дій та інструментів, спрямованих на підвищення рівня обізнаності громади щодо проектів та можливостей, що виникають у інфраструктурних ініціатив. Розглянемо цей механізм більш детально:

- інформаційні кампанії: розробка та проведення спеціальних інформаційних кампаній, які націлені на роз'яснення мети та переваг проектів ПГП. Це може включати створення публікацій, відеоматеріалів, інтерактивних веб-ресурсів та соціальних мереж;

- освітні програми: впровадження освітніх програм для розуміння інструментів, процесів та можливостей, які відкриваються завдяки ПГП. Це може включати лекції, семінари, тренінги та навчальні матеріали;

- громадські заходи та консультації: організація громадських заходів, включаючи консультації та відкриті форуми, де представники проектів можуть взаємодіяти з громадою, відповідати на питання та враховувати думку громади;

- створення інтерактивних платформ: впровадження веб-сайтів чи додатків, що надають доступ до інформації про проекти, а також створюють можливість для громади залишати свої коментарі та відгуки;

- залучення ЗМІ: співпраця з ЗМІ для розповсюдження об'єктивної та точної інформації про ПГП, а також використання ЗМІ для підтримки освітніх ініціатив;

- матеріали для широкої громадськості: створення інформаційних матеріалів, доступних для широкої громадськості, які просто пояснюють ключові аспекти та переваги ПГП;

- взаємодія з освітніми установами: партнерство з освітніми установами для включення тем ПГП в навчальні програми та забезпечення навчання студентів проектним інструментарієм [3, с. 99—111].

Отже, правильно реалізована освіта та інформаційна кампанія визначають шляхи для широкого залучення громади та забезпечують її активну участь у проектах ПГП.

Варто зазначити, що міжнародна співпраця в ПГП є важливим механізмом для обміну досвідом, залучення міжнародних ресурсів та ефективного вирішення глобальних викликів. Сприяння встановленню та розвитку міжнародних партнерств між органами влади, бізнесом та громадським сектором. Це може включати укладання міжнародних угод, обмін досвідом та координацію зусиль.

О. Нестор [7, с. 21—27] наголошує, що співпраця з міжнародними фінансовими організаціями для забезпечення фінансової підтримки та залучення інвестицій у проекти ПГП. Це може бути реалізовано через укладання угод про спів фінансування чи отримання кредитів. Залучення міжнародних експертів та консуль-

тантів для надання технічної підтримки у реалізації складних інфраструктурних проєктів.

Крім того, участь у міжнародних програмах та ініціативах, спрямованих на підтримку розвитку та впровадження ПГП. Це може включати участь у форумах, конференціях та робочих групах. Створення механізмів для обміну досвідом між країнами та організаціями. Це може включати в себе організацію візитів, стажувань та робочих груп для обговорення найкращих практик. Співпраця з міжнародними організаціями, такими як ООН чи Європейський Союз, для забезпечення відповідності проєктів ПГП міжнародним стандартам та цілям. Створення умов для реалізації проєктів у співпраці з іншими країнами для вирішення спільних викликів та використання спільних ресурсів [1, с. 212].

Отже, міжнародна співпраця у ПГП сприяє розширенню можливостей та ефективному вирішенню складних завдань, забезпечуючи глобальний вплив та обмін найкращим досвідом.

Висновок. Проаналізувавши вищезазначене можна дійти висновку, що ПГП у сфері відновлення інфраструктури в Україні визначаються рядом ефективних механізмів стимулювання та співпраці. Розглянуті аспекти, такі як розробка сприятливого законодавства, фінансова підтримка, механізми гарантування, стимулювання інновацій, розвиток спільнот, освіта та міжнародна співпраця, взаємодіють для забезпечення сталого розвитку та підвищення якості інфраструктури. Створення чіткого законодавства та регулюючих механізмів, фінансова підтримка та залучення гарантій зменшують ризики для приватного сектору. Сприяння інноваціям у рамках ПГП, розвиток спільнот та освітні ініціативи сприяють створенню життєздатних та узгоджених проєктів, які враховують потреби місцевих громад та використовують передові технології. Ключовою частиною є міжнародна співпраця, яка дозволяє обмінюватися досвідом, залучати фінансові ресурси та впроваджувати найкращі практики з урахуванням глобальних викликів.

Таким чином, що ефективні публічно-громадські партнерства в Україні ґрунтуються на ретельному розробленні механізмів стимулювання та врахуванні інтересів усіх сторін, що сприяє сталому розвитку інфраструктури та підвищенню рівня життя громадян.

Література:

1. Бородієнко О. В., Зленко А. М. Публічно-приватне партнерство закладів професійної освіти: навчально-методичний посібник. Переяслав, 2023 р. С. 212.
2. Габардіна В. Ю. Роль державно-приватного партнерства у відбудові транспортної інфраструктури України. Демократичне врядування. № 2, 2022 р. С. 46—59 URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/34-2023/20.pdf> (дата звернення 23.08.2023).
3. Дєєва Н. Е., Хмурова В. В. Публічно-приватне партнерство: інтереси зацікавлених сторін. Економіка України. № 9, 2018 р. С. 99—111. (дата звернення 23.08.2023).
4. Захаріна О. В., Симоненко Л. І., Сайкевич М. І. Публічно-приватне партнерство як механізм розвитку інфраструктури регіону. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 2, 2018 р. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/32.pdf (дата звернення 23.08.2023).

5. Круглов В. В. Розвиток державно-приватного партнерства в Україні: механізми державного регулювання. НАДУ "Магістр", 2019 р. С. 252.

6. Маслов К. С. Розвиток публічно-приватного партнерства на шляху відбудови у воєнний та післявоєнний час. Актуальні проблеми у сфері публічного управління. № 34, 2023 р. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/34-2023/20.pdf> (дата звернення 23.08.2023).

7. Нестор О. Ю. Управлінський актив територіальних громад: теоретичні підходи та прикладні аспекти. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр. 2021р. № 1, С. 21—26. URL: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-4> (дата звернення 23.08.2023).

8. Публічно-приватне партнерство в забезпеченні розвитку інфраструктури територіальних громад. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12692/1/Stativka_Kulchiy_137154.pdf

References:

1. Borodiienko, O.V. and Zlenko, A.M. (2023), Publicno-pryvatne partnerstvo zakladiv profesiinoi osvity: navchalno-metodychnyi posibnyk [Public-private partnership of professional education institutions], Pereiaslav, Ukraine.
 2. Habardina, V.Iu. (2022), "Development of public-private partnership through reconstruction in war and post-war times", Demokratychnе vriaduvannia, vol. 2, pp. 46-59, available at: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/34-2023/20.pdf> (Accessed 23 August 2023).
 3. Dieieva, N.E. And Khmurova, V.V. (2018), "Public-private partnership: stakeholders' interests", Ekonomika Ukrainy, vol. 9, pp. 99—111.
 4. Zakharina, O.V. Simonenko, L.I. and Sikevich, M.I. (2018), "Public-private partnership as a mechanism of infrastructure development of the region", Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok, [Online], vol. 2, available at: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/32.pdf (Accessed 23 August 2023).
 5. Kruhlov, V.V. (2019), Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini: mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання [Development of public-private partnership in Ukraine: mechanisms of state regulation], NADU "Mahistr", Kyiv, Ukraine.
 6. Maslov, K.S. (2023), "Development of public-private partnership through reconstruction in war and post-war times", Aktualni problemy u sferi publicnoho upravlinnia, vol. 34, available at: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2023/34-2023/20.pdf> (Accessed 23 August 2023).
 7. Nestor, O.Yu. (2021), "Managerial assets of territorial communities: theoretical approaches and applied aspects", Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy: zb. nauk. Pr, vol. 1, pp. 21—26. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2021-1-4>
 8. Mostovyj, V.O. (2021), "Public-private partnership in ensuring the development of the infrastructure of territorial communities", available at: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12692/1/Stativka_Kulchiy_137154.pdf (Accessed 23 August 2023).
- Стаття надійшла до редакції 22.01.2024 р.